

ECOLOGIE

RAPPORTAGE

Nader onderzoek ecologie

Lorentzweg (complex LK.011)

Lekkerkerk

Rapport nader onderzoek ecologie

Lorentzweg (complex LK.011), Lekkervek

Opdrachtgever	QuaWonen Postbus 27 2860 AA Bergambacht
Contactpersoon	De heer B. Jaarsma
Rapportnummer	21275.002
Versienummer	D1
Status	Definitief
Datum	3 november 2023
Opsteller ¹	De heer J.K.K. Takahashi, BSc
Kwaliteitscontrole	De heer J. Bakker, BSc

¹ AVG

In onze rapportages wordt niet gewerkt met handtekeningen en/of parafen. Conform protocol en eisen uit het kwaliteitssysteem wordt het rapport aantoonbaar vrijgegeven. In het kader van de AVG dient, voorafgaand aan publicatie of bij uitlevering aan derden, bijlagen met kadastrale uittreksels en namen van opdrachtgevers verwijderd dan wel zwart gelakt te worden.

KWALITEITSZORG

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

CERTIFICERING

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001. Daarnaast staat veilig werken bij Econsultancy voorop en zijn we gecertificeerd voor VCA*.

BETROUWBAARHEID

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

Al onze rapportages worden opgesteld conform de 'Handreiking omgaan met AVG in bodemonderzoeken' opgesteld door de VKB (29 juni 2022). Hiermee voldoet de rapportage aan de eisen die de wet en NEN normen ons stellen en wordt tevens voldaan aan de AVG.

GELDIGHEID ONDERZOEK

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING.....	2
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
2.2	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	3
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK	3
4	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	4
4.1	Huismus.....	4
4.2	Gierzwaluw.....	4
4.3	Vleermuizen	5
4.4	Onderzoeksinspanning.....	6
4.5	Weersomstandigheden.....	7
5	ONDERZOEKRESULTATEN	8
5.1	Huismus.....	8
5.2	Gierzwaluw.....	11
5.3	Vleermuizen	13
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING.....	16
6.1	Huismus.....	16
6.2	Gierzwaluw.....	16
6.3	Vleermuizen	17
6.4	Kauw.....	18
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....	19

Bijlage I	Vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming
Bijlage II	Zorgplicht

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van QuaWonen opdracht gekregen voor het uitvoeren van een nader onderzoek ecologie aan de Lorentzweg te Lekkerkerk.

Het nader onderzoek ecologie is uitgevoerd in het kader van sloopwerkzaamheden en het realiseren van nieuwbouw én naar aanleiding van de resultaten van de quickscan Wet natuurbescherming die Econsultancy in februari 2023 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 21275.001, versie D1, d.d. 17 maart 2023).

Econsultancy is lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 24.000 \text{ m}^2$) ligt aan de Lorentzweg te Lekkerkerk. In figuur 2.1 is de onderzoekslocatie weergegeven.

Figuur 2.1. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

De stedelijk gelegen onderzoekslocatie betreft rijtjeswoningen in de dorpskern van Lekkerkerk. De bebouwing is opgetrokken uit baksteen met dakpannen zadeldaken en bestaat uit drie bouwlagen. De onderzoekslocatie is groen ingericht, waarbij het gemeentelijke groen bestaat uit (hoge) bomen, perkjes met lage sierplanten en enkele grasvelden. De voor- en achtertuinen van de woningen zijn relatief klein en gevarieerd groen/grijs ingericht. De onderzoekslocatie kan worden onderverdeeld in twee woonblokken die worden gescheiden door een watergang met beschoeide oevers. In de directe omgeving van de onderzoekslocatie is bebouwing aanwezig met een variërende bouwtype. Ten zuiden staan appartementencomplexen en een college met platte dakbedekking, ten noorden is eveneens een onderwijsinstelling aanwezig en de bebouwing in het oosten en westen heeft grotendeels een vergelijkbare bouw door de aanwezigheid van dakpannen zadeldaken.

Voor een impressie van de onderzoekslocaties middels beeldmateriaal dat is gemaakt tijdens het quickscanveld-bezoek, wordt verwezen naar pagina 3 van het quickscanrapport (rapport 21275.001, versie D1, d.d. 17 maart 2023).

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens de aanwezige bebouwing met bijbehorend groen op de onderzoekslocatie te slopen en nieuwbouw te realiseren. De woningen van de Piersonstraat 2 t/m 20 en de Schaepmanstraat 2 t/m 20 blijven hierbij behouden (zie figuur 2.1).

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscan (rapport 21275.001, versie D1, d.d. 17 maart 2023) blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming er op sommige punten meer informatie is benodigd. In tabel 3.1 is een overzicht weergegeven van de geschiktheid van de onderzoekslocaties ten aanzien van beschermde flora en fauna. De onderdelen waarop een nader onderzoek ecologie wordt uitgevoerd en waarvan de resultaten in onderhavig rapport worden weergegeven, zijn lichtgroen gearceerd.

Tabel 3.1. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen.

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffingsaanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
Broedvogels	algemeen	ja	mogelijk	nee	nee	Het verwijderen van groen en nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren.
	jaarrond beschermd	ja	mogelijk	ja	mogelijk	Nader onderzoek naar nestlocaties en functionele leefomgeving van de huismus en gierwaluw wordt noodzakelijk geacht.
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	mogelijk	ja	mogelijk	Nader onderzoek naar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen wordt noodzakelijk geacht.
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	Voldoende en beter alternatief beschikbaar in de omgeving. Wel dient er een vleermuisvriendelijke verlichtingswijze te worden toegepast tijdens de realisatie- en gebruiksfase.
	vliegroutes	marginaal	nee	nee	nee	
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	nee	nee	Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene grondgebonden zoogdieren.
Amfibieën		marginaal	mogelijk	nee	nee	Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene amfibieën.
Reptielen		nee	nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	nee	-
Libellen en vlinders		nee	nee	nee	nee	-

Soortgroep	Geschikt habitat	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
Overige ongewervelden	nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten	nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming	Gebied aanwezig	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Vergunning-plicht	
Natura 2000	11 km	mogelijk	ja	mogelijk	AERIUS-berekening
Natuurnetwerk Nederland	750 m	nee	nee	nee	-
Houtopstanden	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t	-

* Wijzigingen in het planvoornemen kunnen van invloed zijn op de uitkomst van het onderzoek.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

4.1 Huismus

Voor het onderzoek naar de huismus zijn tussen 1 april en 15 mei twee veldbezoeken uitgevoerd, gedurende de ochtend. De veldbezoeken vonden plaats op 11 april en 2 mei 2023. Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens is gedurende de rondes in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Behalve op de onderzoekslocatie, is ook de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid of geschiktheid van de bebouwing voor huismus. Daarnaast is onderzocht of huismussen gebruik maken van de onderzoekslocatie of directe omgeving als functioneel leefgebied. Het functionele leefgebied van de huismus bestaat uit verschillende elementen die in een straal van 100 á 200 meter rondom het nest aanwezig dienen te zijn. Jaarrond groene hagen, gevelbegroeiing of grote struiken zijn essentieel om als dekking te functioneren voor uitvliegende jongen. Daarnaast voorzien zij in voedsel en functioneren als collectieve sociale- en winterverblijfplaats voor huismussen. Tenslotte dienen er zandige plaatsen en natuurlijk drinkwater aanwezig te zijn, alle bij voorkeur zo dicht mogelijk bij geschikte dekking. Het onderzoek ten behoeve van de huismus is uitgevoerd door vier personen per veldronde.

De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het BIJ12 kennisdocument voor de huismus (BIJ12, versie februari 2023), SOVON telrichtlijn huismus en het soorteninventarisatieprotocol huismus van de NGB.

4.2 Gierzwaluw

Voor het onderzoek naar de gierzwaluw zijn tussen 1 juni en 15 juli drie veldbezoeken uitgevoerd met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. De veldbezoeken vonden plaats op 1 juni, 3 juli en 13 juli. De veldbezoeken vonden plaats gedurende de avondschemering. In de betreffende periode scheren groepen gierzwaluwen langs gevels van panden waarin zich nesten bevinden. De vrouwtjes die zich op het nest bevinden beantwoorden vervolgens het "gieren" van langs vliegende groepen soortgenoten. Bovendien zijn tijdens de avondschemering vaak invliegende vogels waar te nemen.

De waarnemers konden de complexen goed overzien, doordat de waarnemers aan de weerszijden van de bebouwing liepen, waarbij gierzwaluwen zowel aan de voor- als achterkant van de woningen kon worden opgemerkt op basis van geluid en zicht. In een tijdsbestek van twee uur voor zonsondergang tot een half uur na zonsondergang kon op deze wijze met redelijkheid vastgesteld dan wel uitgesloten worden of nestlocaties van de gierzwaluw op de onderzoekslocatie aanwezig zijn. Het onderzoek ten behoeve van de gierzwaluw is uitgevoerd door zes personen per veldronde.

De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het BIJ12 kennisdocument voor de gierzwaluw (versie juni 2017), SOVON telrichtlijn gierzwaluw en het soorteninventarisatieprotocol gierzwaluw van de NGB.

4.3 Vleermuizen

Voor het onderzoek naar vleermuizen zijn in de periode half mei tot oktober in totaal zeven veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken vonden plaats op 1 juni, 22 juni, 7 juli, 17 augustus en 7 september 2023. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie januari 2021), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/baltsplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en gewone grootoorvleermuis. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken, is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functies noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming.

Doordat het protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding komen. Het kan nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Het totaal aantal voorgestelde veldbezoeken was vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van vier tot tien waarnemers per veldronde. Verwacht werd dat met vijf bezoeken omtrent deze soortgroep voldoende zekerheid is verkregen over de functie van de onderzoekslocatie.

Het vleermuisenonderzoek is uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de onderzoekslocatie gebruik kunnen maken (mei tot oktober). Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. In de maanden augustus en september maken vleermuizen gebruik van paarverblijfplaatsen en zijn veel soorten in de omgeving van hun winterverblijf te vinden. In deze periode produceren mannelijke vleermuizen sociale geluiden vanuit, of vliegend rondom, bebouwing om vrouwtjes te lokken. Naast kraam- en paarverblijfplaatsen is het aanvullende onderzoek ook gericht op de functie zomerverblijfplaats en individuele winterverblijfplaats. In het kader van winterverblijven wordt gesteld dat als zomer- en/of paarverblijven aangetoond zijn, er van wordt uitgegaan dat deze verblijven eveneens als winterverblijven gebruikt kunnen worden.

Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende en invliegende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden en paarterritorium indicerende gedragingen. Door de onderzoeksinspanning en de plaatsing van de waarnemers zo optimaal mogelijk te maken, is het mogelijk geweest om minimaal 75% van de invliegopeningen te overzien, conform het protocollaire vleermuisonderzoek (versie januari 2021).

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid (Pettersson M500-384 USB). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name *Myotis*-soorten) en waarbij het sonogram uitsluitel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

4.4 Onderzoeksinspanning

Het onderzoek bestond uit diverse veldbezoeken. Onderstaande tabel bevat een globale planning van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel 4.1. Overzicht onderzoeksinspanning per soort(groep) in het seizoen van 2023.

Soort(groep)		april	mei	juni	juli	augustus	september	
Vleermuizen	tijdstip	-		2 x avond***, 1 x ochtend***		-	3 x avond*	-
	datum			1 juni, 22 juni en 7 juli 2023			17 augustus en 7 september 2023	
	functie			Zomer-/kraamverblijf			Paar/baltsverblijf	
Huismus	tijdstip	2 x ochtend*		-				
	datum	11 april en 2 mei 2023						
	functie	Nestlocaties en functioneel leefgebied						
Gierzwaluw	tijdstip	-		3 x avond**		-		
	datum			1 juni, 3 juli en 13 juli 2023				
	functie			Nestlocaties				

* het veldwerk wordt door vier personen uitgevoerd.

** het veldwerk wordt door zes personen uitgevoerd.

*** het veldwerk wordt door 10 personen uitgevoerd.

4.5 Weersomstandigheden

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het onderzoek naar huismus, vleermuis en gierzwaluw gunstig. Met betrekking tot het huismus- en gierzwaluwonderzoek, heeft de temperatuur bij geen van de veldbezoeken onder de 11 °C gelegen, is geen neerslag gevallen en bleef de windkracht onder 5 Beaufort. Gedurende de veldbezoeken voor het vleermuisonderzoek heeft de temperatuur bij geen van de veldbezoeken onder de 12 °C gelegen, bleef de windkracht onder 5 Beaufort en is geen neerslag gevallen. De weersomstandigheden voldoen hiermee aan de protocollaire eisen voor de uitvoer van het nader onderzoek ten aanzien van het BIJ12 soortenkennisdocument gierzwaluw (versie juli 2017) het protocol voor vleermuisonderzoek (versie januari 2021) en het BIJ12 soortenkennisdocument huismus (versie februari 2023).

Tabel 4.1. Omstandigheden aanvullende onderzoeken in het seizoen van 2023.

Soort(groep)	Datum	Zonsopgang/ zonsondergang	*	Onderzoekstijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
Huismus	11 april 2023	06:55	↑	08:15 – 09:15	11 °C	4 Beaufort, half bewolkt
	2 mei 2023	06:11	↑	08:00 – 09:00	12 °C	3 Beaufort, helder, zonnig
Gierzwaluw	1 juni 2023	21:52	↓	20:00 – 22:30	17 °C	3 Beaufort, bewolkt
	3 juli 2023	22:04	↓	20:00 – 22:30	18 °C	5 Beaufort, licht bewolkt
	13 juli 2023	21:57	↓	20:00 – 22:30	20 °C	4 Beaufort, helder
Vleermuizen	1 juni 2023	21:52	↓	21:50 – 00:20	12 °C	4 Beaufort, licht bewolkt
	22 juni 2023	22:06	↓	22:05 – 00:35	15 °C	3 Beaufort, helder
	7 juli 2023	05:31	↑	02:30 – 05:30	12 °C	1 Beaufort, helder
	17 augustus 2023	21:02	↓	21:00 – 00:15	18 °C	2 Beaufort, licht bewolkt
	7 september 2023	20:16	↓	20:15 – 23:15	21 °C	3 Beaufort, helder

** ↑ Zonsopkomst; ↓ zonsondergang

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Huismus

Tijdens de ochtendbezoeken (11 april en 2 mei 2023) zijn dertig nestlocaties van de huismus vastgesteld in de woningen behorende tot de onderzoekslocatie. Tijdens dit onderzoek zijn daarnaast vijf huismus kwetterplekken vastgesteld binnen de onderzoekslocatie. De vastgestelde nestlocaties van de huismus bevinden zich onder de onderste rij dakpannen aan de voor- en achterzijde van de woningen. De vastgestelde kwetterplekken van de huismussen betroffen enkele dichte (liguster) hagen van circa één tot twee meter hoog. De kwetterplekken worden aangemerkt als essentiële onderdelen in het functioneren van huismusnesten vanwege het grote aantal huismussen en onvoldoende alternatieven van vergelijkbare kwaliteit in de directe omgeving van de nestlocaties. De adressen waar de nestlocaties van de huismussen en de kwetterplekken van de huismus zijn vastgesteld, zijn weergegeven in tabel 5.1. Door de voorgenomen sloopwerkzaamheden worden de nestlocaties en het functioneel leefgebied van de huismussen fysiek aangetast (zie hoofdstuk 6.1).

Tijdens de veldrondes zijn daarnaast tien huismusnesten in gebouwen buiten de onderzoekslocatie waargenomen, waaronder in bebouwing dat behouden blijft. Er zijn daarnaast zes kwetterplekken vastgesteld buiten de onderzoekslocatie. De nestlocaties bevinden zich onder de onderste rij dakpannen van woonhuizen rondom de onderzoekslocatie. Ook deze kwetterplekken betreffen essentiële onderdelen in het functioneren van huismusnesten door onvoldoende vergelijkbare alternatieven. De kwetterplekken verdwijnen echter niet door de voorgenomen werkzaamheden en blijven onaangetast, eveneens de aangetroffen nestlocaties. Ten aanzien van de kwetterplekken en nestlocaties buiten de onderzoekslocatie worden geen maatregelen benodigd geacht.

In Lekkerkerk zijn de afgelopen vijf jaar volgens het NDFF-uitvoerportaal veel waarnemingen van huismussen gedaan. De waarnemingen hebben met name betrekking op het noordoosten van Lekkerkerk, circa 700 meter van de onderzoekslocatie. De waarnemingen zijn geclusterd in dit gedeelte van Lekkerkerk wat duidt op een lokale huismuspopulatie. Op en in de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn in de afgelopen vijf jaar geen waarnemingen gedaan van huismussen. Naar verwachting maken de aangetroffen nesten onderdeel uit van een andere lokale populatie huismussen, met mogelijke uitwisseling van individuen door de geringe afstand tussen de clusters van waarnemingen.

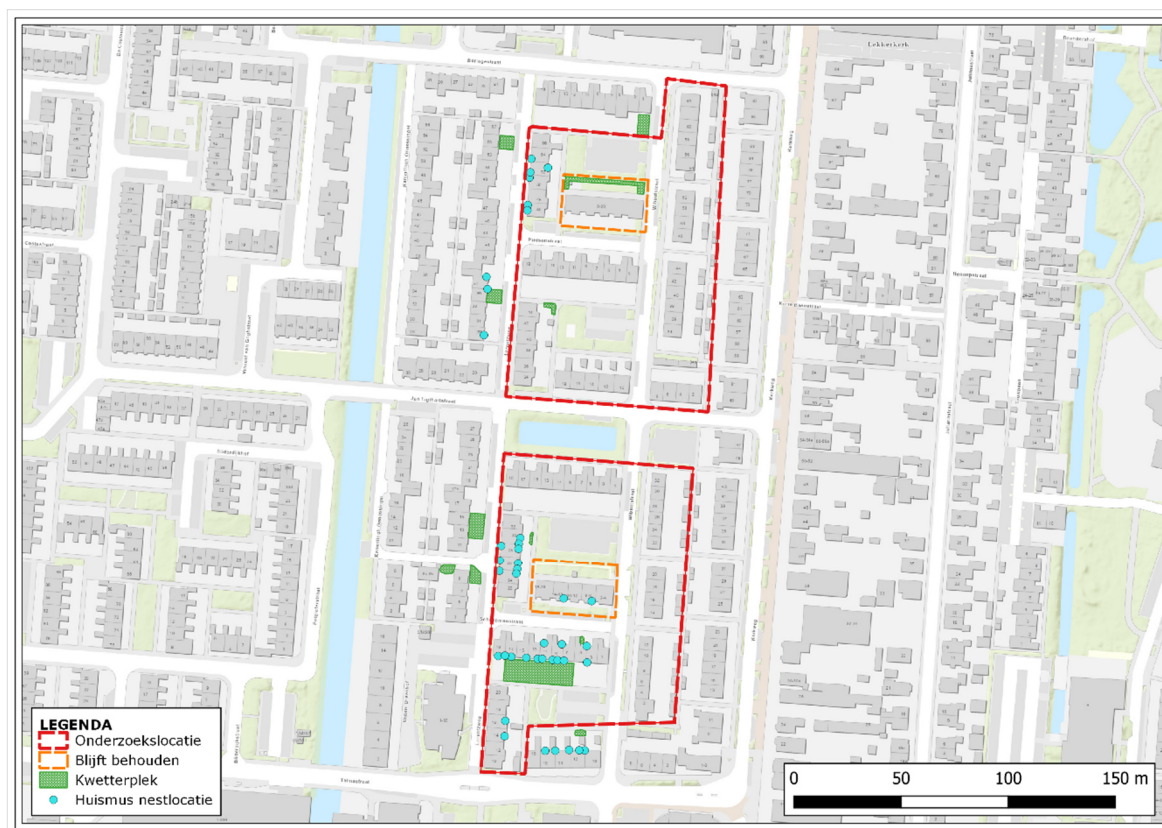
In figuur 5.1 t/m 5.3 zijn de huismusnestlocaties en de kwetterplekken binnen en buiten de onderzoekslocatie weergegeven op een topografische kaart.

Tabel 5.1. Vastgestelde huismusnesten en huismus kwetterplekken tijdens het nader onderzoek in 2023.

Soort	Functie	Aantal nesten	Adres	Zijde woning	Locatie
Huisumus	Nestlocatie	1	Lorentzweg 14	Achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huisumus	Nestlocatie	1	Lorentzweg 16	Achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huisumus	Nestlocatie	2	Lorentzweg 24	Voor- en achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huisumus	Nestlocatie	3	Lorentzweg 26	Voor- en achterzijde	Onderste rij dakpannen

Huismus	Nestlocatie	2	Lorentzweg 28	Voor- en achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	2	Lorentzweg 30	Achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	2	Lorentzweg 46	Voorzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	1	Lorentzweg 50	Voorzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	2	Lorentzweg 52	Voor- en achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	1	Lorentzweg 54	Voorzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	1	Scheapmanstraat 3	Achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	1	Scheapmanstraat 5	Voorzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	1	Scheapmanstraat 7	Achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	3	Scheapmanstraat 9	Voor- en achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	2	Scheapmanstraat 11	Voor- en achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	1	Scheapmanstraat 13	Achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	1	Scheapmanstraat 15	Achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	1	Scheapmanstraat 17	Achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	2	Scheapmanstraat 19	Achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Kwetterplek	1	Lorentzweg 30	Achterzijde	Achtertuint
Huismus	Kwetterplek	1	Lorentzweg 44	Achterzijde	Achtertuint
Huismus	Kwetterplek	1	Piersonstraat 2 – 20	Achterzijde	Achtertuint
Huismus	Kwetterplek	1	Scheapmanstraat 5	Voorzijde	Voortuint
Huismus	Kwetterplek	1	Scheapmanstraat 7 t/m 17	Achterzijde	Achtertuint
Buiten onderzoekslocatie					
Huismus	Nestlocatie	1	Lorentzweg 29	Voorzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	1	Lorentzweg 35	Voorzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	1	Lorentzweg 37	Voorzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	2	Talmastraat 12	Achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	2	Talmastraat 14	Achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	1	Talmastraat 16	Achterzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	1	Scheapmanstraat 6-8	Voorzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Nestlocatie	1	Scheapmanstraat 14-16	Voorzijde	Onderste rij dakpannen
Huismus	Kwetterplek	2	Lorentzweg 9	Voor- en achterzijde	Voor- en achtertuint

Huismus	Kwetterplek	2	Lorentzweg 13 - 15	Voorzijde	Voortuin
Huismus	Kwetterplek	1	Lorentzweg 35	Voorzijde	Voortuin
Huismus	Kwetterplek	1	Lorentzweg 55	Voorzijde	Voortuin
Huismus	Kwetterplek	1	Talmastraat 12	Achterzijde	Achtertuintuin
Huismus	Kwetterplek	1	Berlagestraat 1	Achterzijde	Achtertuintuin

Figuur 5.1. Verspreiding van de huismus op basis van inventarisatie in het seizoen 2023.

Figuur 5.2. Detailweergave van het noordelijk deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 5.3. Detailweergave van het zuidelijk deel van de onderzoekslocatie.

5.2 Gierzwaluw

Tijdens de avondbezoeken (1 juni, 3 juli en 13 juli 2023) zijn in totaal zes nestlocaties van de gierzwaluw vastgesteld in woningen behorende tot de onderzoekslocatie, en twee nestlocaties in woningen die behouden blijven. De gierzwaluwnesten zijn verspreid over de onderzoeksdagen vastgesteld en bevinden zich in diverse openingen onder het dak, met name onder het houten dakoverstek bij de dakgoot. Daarnaast is er één kawnest vastgesteld onder een dakoverstek. De adressen waar de nestlocaties van de gierzwaluwen zijn vastgesteld staan weergegeven in tabel 5.2. Ten aanzien van de twee nestlocaties in de woningen die behouden blijven worden geen maatregelen benodigd geacht. De nesten blijven onaangestast en bevinden zich buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Door de voorgenomen sloopwerkzaamheden worden echter wel zes nestlocaties van de gierzwaluwen fysiek aangetast (zie hoofdstuk 6.2).

Tijdens de veldbezoeken vlogen er kleine groepen gierzwaluwen rond. De aantallen gierzwaluwen varieerde van 5 tot 10 individuen, en was het grootst in aantal tijdens de onderzoeksrond van 13 juli, met een groep van circa 15 individuen. Vermoedelijk doordat juveniele gierzwaluwen uit waren uitgevlogen. Deze aantallen komen overeen met het aantal aangetroffen nesten op de onderzoekslocatie.

In figuur 5.4 zijn de acht gierzwaluwnesten weergegeven op een topografische kaart.

Tabel 5.2. Vastgestelde gierzwaluwnesten tijdens het nader onderzoek in 2023.

Soort	Functie	Aantal functies	Adres	Zijde woning	Locatie
Gierzwaluw	Nestlocatie	1	Lorentzweg 11	Achterzijde	Rechts boven het dakraam
Gierzwaluw	Nestlocatie	1	Lorentzweg 22	Zijgevel	Rechterzijde onder het houten dakoverstek, bij dakgoot
Gierzwaluw	Nestlocatie	1	Lorentzweg 32	Zijgevel	Rechterzijde onder het houten dakoverstek, bij dakgoot
Gierzwaluw	Nestlocatie	1	Lorentzweg 32	Zijgevel	Linkerzijde onder het houten dakoverstek, bij dakgoot
Gierzwaluw	Nestlocatie	1	Wibautstraat 14	Zijgevel	Linkerzijde onder het houten dakoverstek, bij dakgoot
Gierzwaluw	Nestlocatie	1	Scheapmanstraat 1	Zijgevel	Rechterzijde onder het houten dakoverstek, bij dakgoot
Buiten onderzoekslocatie					
Gierzwaluw	Nestlocatie	1	Scheapmanstraat 18 - 20	Zijgevel	Linkerzijde onder het houten dakoverstek, bij dakgoot
Gierzwaluw	Nestlocatie	1	Scheapmanstraat 18 - 20	Zijgevel	Rechterzijde onder een kantpan
Kauw	Nestlocatie	1	Scheapmanstraat 18 - 20	Zijgevel	Rechterzijde onder het houten dakoverstek, bij dakgoot

Figuur 5.4. Verspreiding van de gierzwaluw in het zuidelijke deel van de onderzoekslocatie op basis van inventarisatie in het seizoen 2023.

5.3 Vleermuizen

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

Tijdens de rondes in de **zomer- en kraamperiode** (1 juni, 22 juni en 7 juli 2023) zijn er geen invliegende, uitvliegende of zwermende vleermuizen waargenomen op de onderzoekslocatie. Er zijn géén uitvliegende vleermuizen waargenomen tijdens de avondrondes en géén invliegende vleermuizen waargenomen tijdens de ochtendronde.

Er zijn wel baltsroepende vleermuizen met paarterritoria vastgesteld binnen de onderzoekslocatie tijdens de avondrondes in de **paar/baltsperiode**.

Tijdens de **eerste paarronde** (17 augustus 2023) is één paarterritorium van een gewone dwergvleermuis vastgesteld. Gedurende deze onderzoeksrunde vloog een mannelijke gewone dwergvleermuis al baltsend ovaalvormige vliegbewegingen in de Lorentzweg en westzijde van de Piersonstraat. De vleermuis vloog vrijwel de gehele ronde vlak langs de zijgevel van Lorentzweg 46 op de onderzoekslocatie wat op gebouwgebonden gedrag duidt, maar er is geen aantikkende of uitvliegende vleermuis waargenomen waardoor de daadwerkelijke verblijfplaats niet kon worden vastgesteld. Door de frequente productie van balts/werfroepen van de gewone dwergvleermuis op een vaste locatie, duidt dit echter op aanwezigheid van een paarverblijfplaats in de bebouwing op de onderzoekslocatie. Door deze onzekerheid kan de kans op de aanwezigheid van het paarverblijfplaats binnen de onderzoekslocatie niet worden uitgesloten.

Tijdens de **tweede paarronde** (7 september 2023) zijn twee paarterritoria van een gewone dwergvleermuis vastgesteld. Gedurende deze onderzoeksrunde vloog een mannelijke gewone dwergvleermuis al baltsend ovaalvormige vliegbewegingen in de Wibautstraat en oostzijde van de Piersonstraat. De vleermuis vloog vrijwel de gehele ronde vlak langs de zijgevel van Piersonstraat 1 op de onderzoekslocatie wat op gebouwgebonden gedrag duidt, maar er is geen aantikkende of uitvliegende vleermuis waargenomen waardoor de daadwerkelijke verblijfplaats niet kon worden vastgesteld. Door de frequente productie van balts/werfroepen van de gewone dwergvleermuis op een vaste locatie, duidt dit echter wel op aanwezigheid van een paarverblijfplaats in de bebouwing op de onderzoekslocatie. Ditzelfde geldt voor het andere paarterritorium van een gewone dwergvleermuis die zich bevindt aan de achterzijde van Lorentzweg 16 t/m 20, waargenomen vanaf 22:00. Deze vleermuis vertoonde gebouwgebonden gedrag aan de achterzijde van deze woningen, waarvan de exacte locatie niet kon worden bepaald. Door de aanwezigheid van twee paarterritoria met gebouwgebonden gedragingen bij bebouwing op de onderzoekslocatie, kan de kans op de aanwezigheid van twee paarverblijven binnen de onderzoekslocatie niet worden uitgesloten.

De adressen van de verblijfplaatsen staan weergegeven in tabel 5.3. In figuur 5.5 zijn de aangetroffen vleermuisfuncties weergegeven op een topografische kaart. Vanwege de aanwezigheid van drie beschermde vleermuisfuncties in bebouwing op de onderzoekslocatie dienen maatregelen te worden getroffen ten behoeve van deze functies voor de gewone dwergvleermuis (zie hoofdstuk 6.3).

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Tijdens de **tweede paarronde** (7 september 2023) is één paarverblijf van de ruige dwergvleermuis vastgesteld. Het paarverblijf bevindt zich in de oostgevel van de Ireneflat, in een open stootvoeg In de rechter bovenhoek van de gevel, waargenomen vanaf 23:30. Deze bebouwing blijft behouden en ligt buiten de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden waardoor het paarverblijf niet in het geding komt.

Foerageergebieden en vliegroutes

Er zijn meerdere foerageergebieden van vleermuizen vastgesteld. Deze foerageergebieden zijn gebruikt door gewone- en ruige dwergvleermuizen tijdens alle rondes. De foerageeractiviteit was met name sterk aanwezig vanaf een halfuur na zonsondergang bij alle rondes, en nam af naarmate het later werd. Dit duidt erop dat de vleermuizen elders gaan foerageren. Ieder foerageergebied werd gebruikt door circa drie tot vijf vleermuizen, met name gewone dwergvleermuizen. De foerageergebieden betreffen de grasvelden gelegen tussen de woningen en de watergang tussen de twee woonblokken. Alle in figuur 5.5 groen gemarkeerde foerageergebieden worden als niet essentieel aangemerkt, gezien de minimale omvang, het relatief lage aantal individuen dat er gebruik van maakt, de verminderde intensiteit van het gebruik tijdens alle rondes en het hoge aantal alternatieve foerageergebieden dat in de (directe) omgeving aanwezig is. Dit betreffen de groen ingerichte voor- en achtertuinen, het gemeentelijk groen en de watergangen, het Baanders Park en het buitengebied van Lekkerkerk.

Tijdens de onderzoeksrondes zijn passerende vleermuizen waargenomen. De passerende soorten betroffen hoofdzakelijk ruige- en gewone dwergvleermuizen, met incidentele waarnemingen van laatvliegers tijdens alle rondes. Er zijn geen groepjes vleermuizen waargenomen die systematisch gebruik maakten van de gevels in de Lorentzweg of de bomenrij in de Wibautstraat om zich te verplaatsen tussen foerageergebieden en/of verblijfplaatsen.

Soorten als de gewone- en ruige dwergvleermuis kunnen dus wel gebruik maken van de directe omgeving van de onderzoekslocatie om te foerageren. Om deze reden wordt geadviseerd te werken met vleermuisvriendelijke verlichting in de actieve periode van vleermuizen (1 april t/m 1 november) tussen zonsondergang en zonsopkomst, om negatieve effecten op foeragerende vleermuizen te voorkomen (zie hoofdstuk 6.3).

Tabel 5.3. Vastgestelde gierzwaluwnesten tijdens het nader onderzoek in 2023.

Soort	Functie	Aantal functies	Adres	Zijde woning	Locatie
Gewone dwergvleermuis	Paarterritorium	1	Lorentzweg 46	Zijgevel	Exacte locatie onbekend
Gewone dwergvleermuis	Paarterritorium	1	Lorentzweg 16 t/m 20	Zijgevel	Exacte locatie onbekend
Gewone dwergvleermuis	Paarterritorium	1	Piersonstraat 1	Achterzijde	Exacte locatie onbekend
Buiten onderzoekslocatie					
Ruige dwergvleermuis	Paarverblijf	1	Ireneflat	Oostgevel	Open stootvoeg in de rechter bovenhoek van de gevel.

Figuur 5.5. Verspreiding van vleermuisfuncties op basis van inventarisatie in het seizoen 2023. GD = gewone dwergvleermuis, RD = ruige dwergvleermuis.

Figuur 5.6. Detailweergave van het noordelijk deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 5.7. Detailweergave van het zuidelijk deel van de onderzoekslocatie.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Huismus

De huismus valt onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen of nesten van vogels weg te nemen (lid 2). Daarnaast is het verboden om vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren (lid 4). Dit verbod is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (lid 5). De nesten van huismussen genieten naast bovengenoemde Wet- en regelgeving van de Wet natuurbescherming ook een jaarrond beschermde neststatus. Huismusnesten vallen onder categorie 2 van jaarrond beschermde nesten. Dit betreffen koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.

Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden aan de woonblokken kan niet worden uitgesloten dat dertig nesten van de huismus worden vernield of beschadigd. Bij de sloop gaan ook essentiële kwetterplekken verloren. Er wordt een ontheffing nodig geacht op artikel 3.1 lid 2 van de Wet natuurbescherming om de ingreep plaats te laten vinden, door het tijdelijke (en wellicht permanente) verlies van de nestfunctionaliteit. Door het aanbrengen van tijdelijke voorzieningen en in de permanente situatie nestlocaties voor de huismus in te bouwen, wordt artikel 3.1, lid 4 en 5 niet overtreden.

Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden aan de woonblokken kan worden uitgesloten dat de tien nesten van de huismus in woningen buiten de onderzoekslocatie, of in woningen die behouden blijven, worden vernield of beschadigd. Deze nesten bevinden zich buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. De kwetterplekken buiten de onderzoekslocatie blijven onaangetast, eveneens de aangetroffen nestlocaties. Ten aanzien van de kwetterplekken en nestlocaties buiten de onderzoekslocatie worden geen maatregelen benodigd geacht.

6.2 Gierzwaluw

De gierzwaluw valt onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen of nesten van vogels weg te nemen (lid 2). Daarnaast is het verboden om vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren (lid 4). Dit verbod is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (lid 5). De nesten van gierzwaluwen genieten naast bovengenoemde Wet- en regelgeving van de Wet natuurbescherming ook een jaarrond beschermde neststatus. Gierzwaluwnesten vallen onder categorie 2 van jaarrond beschermde nesten. Dit betreffen koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.

Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden aan de woonblokken kan niet worden uitgesloten dat zes nesten van de gierzwaluw worden vernield of beschadigd. Er wordt een ontheffing nodig geacht op artikel 3.1 lid 2 van de Wet natuurbescherming om de ingreep plaats te laten vinden, door het tijdelijke (en wellicht permanente) verlies van de nestfunctionaliteit. Door het aanbrengen van tijdelijke voorzieningen en in de permanente situatie nestlocaties voor de gierzwaluw in te bouwen, wordt artikel 3.1, lid 4 en 5 niet overtreden.

Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden aan de woonblokken kan worden uitgesloten dat twee nesten van de gierzwaluw in woningen die behouden blijven worden vernield of beschadigd. Deze nesten blijven onaangestast en bevinden zich buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

6.3 Vleermuizen

Alle vleermuissoorten vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en de conventie van Bonn, in de Wet natuurbescherming ondergebracht in artikel 3.5. De verboden handelingen die van toepassing zijn op de vleermuizen betreffen het opzettelijk verstoren, doden of vangen van de dieren en het beschadigen of vernielen van de rust- en voortplantingsplaatsen. Onder vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes), de paarterritoria en de essentiële foerageergebieden bescherming genieten

Bij de voorgenomen verduurzamingswerkzaamheden aan de woonblokken kan niet worden uitgesloten dat drie paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden vernield of beschadigd. Er wordt een ontheffing nodig geacht op artikel 3.5 lid 4 van de Wet natuurbescherming om de ingreep plaats te laten vinden doordat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen worden beschadigd of vernietigd.

Vleermuizen foerageren en passeren in de directe omgeving van de onderzoekslocatie. In geval de werkzaamheden binnen de actieve periode (1 april t/m 31 oktober) tussen zonsondergang en zonsopkomst worden uitgevoerd, dienen maatregelen ten aanzien van verstoring te worden genomen. Artikel 3.5 lid 2 betreft het verbod op het opzettelijk verstoren van dieren onder de habitatrichtlijn. Bij het weggagen van een vleermuis, als mogelijk gevolg van de sloopwerkzaamheden, is sprake van voorwaardelijke opzet en is het artikel van kracht. Door gebruik te maken, tijdens de actieve vleermuisperiode, van vleermuisvriendelijke verlichting en verlichtingsarmaturen die weinig strooilicht produceren tijdens de werkzaamheden, worden foeragerende vleermuizen niet verstoord en dient voor deze ingreep (gebruik van licht) geen ontheffing op artikel 3.5 lid 2 van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

6.4 Kauw

De kauw valt onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen of nesten van vogels weg te nemen (lid 2). Daarnaast is het verboden om vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren (lid 4). Dit verbod is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (lid 5).

Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden aan de woonblokken kan niet worden uitgesloten dat eventueel aanwezige nestlocaties van kauwen worden vernield of beschadigd. In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn veel kauwen aanwezig. Nesten van kauwen zijn alleen beschermd op het moment deze in gebruik zijn als nestlocatie. Kauwen maken niet jaarrond gebruik van een nest. De broedperiode van deze soorten betreft doorgaans de periode april tot en met juni. Op het moment dat de nesten van de kauw niet in gebruik zijn, mogen deze zonder ontheffing van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming worden verwijderd. Een broedgeval is leidend. Om deze reden wordt er geadviseerd om maatregelen op te nemen in het ecologisch werkprotocol ter voorkoming van broedgevallen ten tijde van de werkzaamheden.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van QuaWonen een nader onderzoek ecologie uitgevoerd aan de Lorentzweg te Lekkerkerk. Het nader onderzoek ecologie is uitgevoerd in het kader van

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens de aanwezige bebouwing met bijbehorend groen op de onderzoekslocatie te slopen en nieuwbouw te realiseren. De woningen van de Piersonstraat 2 t/m 20 en de Schaepmanstraat 2 t/m 20 blijven hierbij behouden.

Conclusie

Huismus

Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden aan de woonblokken kan niet worden uitgesloten dat dertig nesten van de huismus worden vernield of beschadigd. Bij de sloop gaan ook essentiële kwetterplekken verloren. Er wordt een ontheffing nodig geacht op artikel 3.1 lid 2 van de Wet natuurbescherming om de ingreep plaats te laten vinden.

Gierzwaluw

Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden aan de woonblokken kan niet worden uitgesloten dat zes nesten van de gierzwaluw worden vernield of beschadigd. Er wordt een ontheffing nodig geacht op artikel 3.1 lid 2 van de Wet natuurbescherming om de ingreep plaats te laten vinden.

Vleermuizen

Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden aan de woonblokken kan niet worden uitgesloten dat drie paarverblijven van de gewone dwergvleermuis worden vernield of beschadigd. Er wordt daarom een ontheffing nodig geacht op artikel 3.5 lid 4 van de Wet natuurbescherming om de ingreep plaats te laten vinden.

Kauw

Om broedgevallen van de kauw en andere algemene broedvogels te voorkomen ten tijde van de werkzaamheden wordt er geadviseerd om maatregelen op te nemen in het ecologisch werkprotocol en rekening te houden met de algemene zorgplicht.

Zie bijlage I, vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming

Aanbevelingen

Tijdens de werkzaamheden kunnen in de omgeving aanwezige vleermuizen gebruik maken van de directe omgeving van de onderzoekslocatie als foerageergebied. Om verstoring van in de omgeving foeragerende en passerende vleermuizen te voorkomen, wordt geadviseerd de verlichting in de realisatie- en gebruiksfase dusdanig in te richten dat de functie's nachts behouden kan worden. De werkzaamheden worden bij voorkeur uitgevoerd tussen zonsopkomst en zonsondergang. Indien dit niet mogelijk is en verlichting noodzakelijk is, wordt geadviseerd hierbij een **vleermuisvriendelijke verlichtingswijze** toe te passen. Vleermuisvriendelijke verlichting is amberkleurig (1700 -2200k) en is weggericht van de omliggende bebouwing en het aanwezige groen. Tevens dient de straal van de verlichting klein te zijn (amberkleurig met weinig strooilicht, lichtbundel neerwaarts richten en toepassen geconvergeerde lichtbundel).

Met betrekking tot **algemene broedvogels** en **grondgebonden zoogdieren** dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht, waarbij al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het beschadigen van individuen te voorkomen (zie bijlage II, zorgplicht). Extra aandacht is vereist bij het verwijderen van (opgeslagen) of het plaatsen van steigerwerk. Door te werken in één richting krijgen individuen een kans om te vluchten. Het verwijderen van nestgelegenheden kan buiten het broedseizoen uitgevoerd worden, zolang de nesten niet in gebruik zijn. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot september worden aangehouden. Indien binnen het broedseizoen gewerkt wordt, dient voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelinsectie uitgevoerd te worden.

Tot slot wordt geadviseerd om bij de inrichting van de nieuwe situatie rekening te houden met de biodiversiteit door nestkasten in te bouwen, verbindende groenstructuren en verruigde hoekjes te creëren en gebruik te maken van inheemse plantensoorten. Zo kan de natuurinclusiviteit van de nieuwbouw worden vergroot. Over het algemeen trekken inheemse plantensoorten meer insecten aan dan exoten. Dit zal een positieve werking hebben op het voedselaanbod voor vogels, vleermuizen, amfibieën en grondgebonden zoogdieren. Naast de algemene positieve werking op insecten trekken bloemrijke kruiden bestuivers aan zoals bijen, worden de bessen en de zaden gegeten door verschillende diersoorten en dienen deze planten als schuil- of nestlocatie. Door dergelijke simpele maatregelen te treffen kan de achteruitgang van de biodiversiteit in Nederland worden tegengegaan en ontstaat daarnaast een groene leefomgeving, wat een positieve bijdrage levert aan het toekomstige wooncomfort van de nieuwbouw. Voor het opstellen van een op maat gemaakt natuurinclusiviteitsplan wordt geadviseerd om een ecooloog in te schakelen.

BIJLAGE I: Vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming

1. Alternatieve tijdelijke nestlocaties en verblijfplaatsen (geen ontheffing noodzakelijk)

- Voor de in totaal dertig huismus nestlocaties, dienen **60 alternatieve nestkasten** te worden opgehangen ter compensatie. Voor de nestkasten geldt dat deze een gewenningsperiode kennen van minimaal **3 maanden**, binnen de actieve periode van de huismus (april t/m september), voordat de oorspronkelijke nestlocaties ongeschikt mogen worden gemaakt.
- Voor de in totaal zes gierzwaluw nestlocaties, dienen **18 alternatieve nestkasten** te worden opgehangen ter compensatie. Voor de nestkasten geldt dat deze vóór 15 april moeten hangen, vóór de start van het broedseizoen.
- Voor de in totaal drie paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, dienen **12 alternatieve paarkasten** te worden opgehangen ter compensatie. Voor paarkasten van de gewone dwergvleermuis geldt dat deze een gewenningsperiode van minimaal **6 maanden** voorafgaand aan de start van het paarseizoen kennen. De kasten dienen daarom uiterlijk half februari te hangen willen ze gelden als compensatie tijdens het paarseizoen (half augustus tot half oktober) datzelfde jaar.

2. Ongeschikt maken (na ontheffingsverlening)

De betreffende nestlocaties, vleermuis verblijfplaatsen én alle andere geschikte huismus-, gierzwaluw- en vleermuisopeningen dienen voorafgaand aan de ingreep ongeschikt te worden gemaakt.

- Voor **huismussen** moeten uiterlijk twee weken voorafgaand aan het broedseizoen de nestplaatsen ongeschikt gemaakt en gehouden worden om te voorkomen dat deze bewoond zijn tijdens de uitvoering van de activiteiten. Na het broedseizoen geldt dat gestart mag worden met het ongeschikt maken van de nest- en rustplaatsen als geconstateerd is dat de nesten zijn verlaten en er geen sprake is van een koudeperiode. Het broedseizoen van de huismus loopt van maart tot en met september.
- Voor **gierzwaluwen** moeten de nestplaatsen vóór of na het broedseizoen ongeschikt worden gemaakt. Het ongeschikt maken dient daarom plaats te vinden tussen 15 september en 15 april.
- Voor **vleermuizen** moet het ongeschikt maken van verblijfplaatsen plaatsvinden in het actieve seizoen van de gewone dwergvleermuis en buiten de kwetsbare perioden. De actieve periode van de gewone dwergvleermuis loopt van april tot en met oktober.

De meest optimale periode voor het ongeschikt maken van de bebouwing voor alle soorten heeft daarom betrekking op de maand oktober. Voorbeelden van methoden om bebouwing ongeschikt te maken zijn het plaatsen van 'exclusion flaps' voor de ingang van verblijfplaatsen, het plaatsen van spouwborstels, het tochtig maken van de bebouwing en/of het plaatsen van felle verlichting.

3. Controleronde (na ontheffingsverlening)

Na het ongeschikt maken van de bebouwing dient door een ecooloog gecontroleerd te worden of de verblijfplaatsen en nestlocaties niet meer in gebruik zijn door vleermuizen en huismussen. Controle voor vleermuizen dient te gebeuren tijdens het in- of uitvliegmoment, vanaf een uur vóór zonsopkomst tot zonsopkomst. Indien noodzakelijk worden door de ecologisch begeleider, op basis van deze controleronde, aanvullende maatregelen voorgesteld.

4. Duurzame verblijfplaatsen (tijdens de werkzaamheden, na ontheffingsverlening)

In de nieuwe situatie dienen duurzame, permanente nestlocaties en verblijfplaatsen voor huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen aanwezig te zijn. Voor vleermuizen kunnen permanente verblijfplaatsen worden gecreëerd door het toegankelijk maken van spouwmuren voor vleermuizen middels open stootvoegen, het anderszins toegankelijk maken van geschikte holten in de gevel van het gebouw of doormiddel van het plaatsen van ingemetselde vleermuiskasten in de gevel. Permanente huismus- en gierzwaluw nestkasten kunnen worden ingemetseld in de gevels.

Maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch activiteitenplan en ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de provincie Zuid-Holland middels een ontheffingsaanvraag.

BIJLAGE II: ZORGPLICHT

Zorgplicht

Artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, waarin de zorgplicht voor alle in het wild voorkomende planten en dieren is vastgelegd, luidt als volgt:

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Deze plicht treft dus niet alleen de dieren en planten die zijn vermeld op de lijsten behorend bij de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, de Conventies van Bern en Bonn of artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming.

De plicht houdt in dat een ieder die weet, kan weten, vermoedt of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten in het wild levende dieren of planten nadelige gevolgen kunnen ondervinden, zijn handelen of nalaten moet aanpassen ter voorkoming, beperking of ongedaan making van die gevolgen, zoals beschreven in lid 2 van het zorgplichtartikel.

Onder nadelige gevolgen dient hierbij niet alleen de dood of verwonding van dieren dan wel de vernieling of beschadiging van planten te worden verstaan.

Dit verplicht de initiatiefnemer van ruimtelijke ingrepen of andersoortige activiteiten ertoe om voorafgaande aan de uitvoering of realisatie zich op de hoogte te stellen van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid van die natuurwaarden en van de mogelijke gevolgen van zijn handelen voor die natuurwaarden. Dit vereist zorgvuldigheid van de initiatiefnemer. Hij dient ook al bij de voorbereiding van zijn handelingen oog te hebben voor de bescherming van de natuurwaarden en tijdens de uitvoering en realisatie steeds een focus te hebben op voorkoming of ongedaan making van nadelige effecten op die natuurwaarden.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of voortplantingsplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Broedseizoen

Voor het broedseizoen staat in de wet geen vaste periode. De looptijd verschilt per soort en varieert per jaar. Veel vogelsoorten broeden ongeveer tussen 15 maart en 15 augustus.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of voortplantingsplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitattype als de omstandigheden waarin de soort of het habitattype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitattype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaar rond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Een mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foeragegebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door groepjes vrouwtjes en jongen gebruikt, in de kraamperiode door individuele mannetjes.